

به نام خداوند جان آفرین

دانشگاه علوم پزشکی لرستان

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

فرم طرح دوره برای دروس (ترکیبی، حضوری، و مجازی)

(برای یک دوره درس کامل، برای مثال: ۱۷ جلسه‌ی دو ساعته برای یک درس دو واحدی)

اطلاعات کلی درس: ارتباطات، آموزش بهداشت و مشاوره در بهداشت مادر و کودک

نام دانشکده: پرستاری و مامایی گروه آموزشی: مامایی و سلامت باروری نام درس: ارتباطات، آموزش بهداشت و مشاوره

در بهداشت مادر و کودک تعداد واحد: ۱ نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: بارداری و زایمان ۱۰، نوزادان، بیماری‌های کودکان زمان برگزاری کلاس: روز: چهارشنبه ساعت: ۸-۱۰ مکان برگزاری: کلاس ۵

مشخصات مدرسان درس:

نام و نام خانوادگی	تخصص	گروه آموزشی	تلفن همراه	سهم مدرس از درس (%)
استاد مسئول* لیلا فتحی	دکتری تخصصی مامایی	مامایی و سلامت باروری	۰۹۱۶۳۶۷۷۲۱۷	۱۰۰

* استاد مسؤول درس فردی است که در سیستم مدیریت آموزش سما (هماوا) درس به او اختصاص داده می‌شود و وظیفه نظارت بر روند درس و تکالیف دانشجویان را بر عهده دارد. سایر مدرسان، همکار در ارائه درس هستند که بر اساس این طرح درس، مسئولیت بخشی از درس را بر عهده دارند.

اطلاعات فراگیران:

مقطع و رشته‌ی تحصیلی: کارشناسی مامایی تعداد: نفر

شرح دوره (درس): معرفی مختصری در حدود ۲۵۰ تا ۳۰۰ کلمه در مورد این درس بنویسید. دقت کنید معرفی شما موارد زیر را شامل شود:

- ☐ کاربرد و ارتباط درس با رشته یا دوره
- ☐ نحوه ارائه ترکیبی درس (بخش‌های حضوری و الکترونیک) و جایگاه هر کدام
- ☐ توضیح کلی شیوه کار شما و روند یاددهی-یادگیری
- ☐ انتظارات شما از دانشجویان (مواردی مانند به موقع پاسخ دادن به تکالیف، شرکت فعال در تعاملات و ...)

برقراری ارتباط با یکدیگر یکی از نیازهای اولیه انسان هاست و در حوزه علوم پزشکی برقراری ارتباط بین ارائه دهندگان خدمات بهداشتی و مددجو، بسیار مهم است. همچنین این موضوع در بخش آموزش بهداشت که از اصول مهم مراقبت های بهداشتی اولیه است نقش کلیدی را ایفا می کند و برای اینکه در آموزش بهداشت، اهداف برنامه ریزی شده محقق شود، باید آموزش دهنده بتواند با ایجاد یک ارتباط مناسب در جهت تغییر رفتارهای غلط و جایگزینی رفتارهای صحیح تلاش کند. از طرفی یک برنامه آموزشی در حوزه سلامتی زمانی اثر بخش است که به صورت یک برنامه علمی و دقیق طراحی گردد، بدیهی است که این موضوع در زمینه بهداشت مادر و کودک و سلامت باروری اهمیت دو چندان دارد، و در حیطه مامایی بسیار حائز اهمیت است. این درس به شیوه حضوری ارائه می شود و فعالیت دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف محوله در پیشبرد اهداف آموزشی نقش بسزایی دارد. در پایان از دانشجو انتظار می رود با اصول ارتباطات و آموزش بهداشت آشنا شده و بتواند یک برنامه آموزشی در حوزه سلامت مادر و کودک تهیه نماید.

توانمندی‌ها یا فعالیت‌های مورد انتظار از فراگیران در پایان درس:

- (۱) دانستن اهمیت و نقش ارتباطات در مامایی و سلامت باروری و توانایی برقراری یک ارتباط موثر به عنوان یک ارائه دهنده خدمات سلامتی
- (۲) آشنایی با اصول و روش های آموزش بهداشت و توانایی ارائه آموزش مسائل بهداشتی
- (۳) آشنایی با انواع برنامه ریزی و اقدامات اساسی در یک برنامه ریزی بهداشتی
- (۴) توانایی طراحی برنامه ریزی مسائل بهداشتی شامل، تجزیه و تحلیل وضعیت بهداشت، تعیین اهداف مقطعی، اهداف نهایی، ارزیابی منابع، تعیین اولویت ها، تهیه برنامه تفصیلی، برنامه ریزی خاص و اجرا، پایش و ارزشیابی
- (۵) توانایی ارزشیابی نیاز ها، نقشه های برنامه، ارزشیابی عملکرد، ارزشیابی آثار و تاثیر نهایی
- (۶) توانایی طراحی برنامه آموزشی در حوزه سلامت
- (۷) آشنایی با اصول و روش های مشاوره و توانایی ارائه مشاوره بهداشتی

اهداف کلی درس: (توجه داشته باشید محتوایی که به عنوان منبع آزمون به دانشجویان معرفی می‌شود، باید اهداف درس را پوشش دهد و آزمون نهایی دانشجویان نیز باید با اهداف درس مطابقت داشته باشد).

الف) در حیطه شناختی:

- ۱) . مفهوم ارتباط، ارتباط موثر و انواع ارتباطات را شرح دهد.
- ۲) . کارکرد های انتقال اطلاعات و نقش و اهمیت ارتباطات در مامایی و بهداشت باروری را بیان کند.
- ۳) . مفهوم آموزش بهداشت، اهداف و اصول آنرا شرح دهد.
- ۴) . انواع رویکرد ها و مدل های آموزش بهداشت را توضیح دهد.
- ۵) مفهوم برنامه ریزی، ویژگی های آن و مشخصات انواع برنامه ریزی (جامع و عملیاتی) را توضیح دهد.
- ۶) اصول و اجزای ارزشیابی یک برنامه را توضیح دهد.
- ۷) مفهوم طراحی آموزشی و مراحل طراحی یک برنامه آموزشی را بداند.
- ۸) مشاوره را تعریف کرده و اهداف و اصول آن را شرح دهد.
- ۹) ویژگی های یک مشاوره درست را در علم مامایی توصیف کنند.

ب) در حیطه عاطفی:

- ۱) دانشجو نسبت به اهمیت ارتباط و ارتباط درمانی توجه نشان دهد.
- ۲) دانشجو آموزش مسایل بهداشتی را ارزشمند می داند.
- ۳) دانشجو در بحث های گروهی با علاقه نظرات خود را در مورد طراحی برنامه های آموزش سلامت بیان می کند.
- ۴) دانشجو اصول صحیح برقراری ارتباط را در آموزش و مشاوره بهداشت به کار می بندد.
- ۵) دانشجو تعهد به برقراری ارتباط درمانی موثر را به عنوان بخشی از آموزش و مشاوره مسایل بهداشتی را در رفتار حرفه ای خود نشان می دهد.

ج) در حیطه روانی حرکتی:

- ۱) با گیرندگان خدمت به طور صحیح و موثر ارتباط برقرار کند.
- ۲) اصول آموزش بهداشت را در برنامه آموزشی بکار می گیرد
- ۳) به طور صحیح و بر اساس اصول مشاوره به مددجویان مشاوره دهد.
- ۴) ارزشیابی یک برنامه آموزشی بر اساس الگوی سیپ CIPP
- ۵) یک برنامه آموزشی در حوزه سلامت طراحی و تدوین کند.
- ۶) یک برنامه مشاوره (بارداری ناخواسته، بلوغ، یائسگی) را اجرا کند.

تعیین سهم و نقش دو جزء حضوری و الکترونیک:

۱. آموزش به شکل ترکیبی (حضوری و مجازی) و با محوریت آموزش حضوری ارائه می‌شود. تمامی بسترهای لازم آموزش مجازی (نوید و اسکای‌روم) در اختیار اساتید محترم هستند.
۲. تمامی کلاس‌ها (دروس نظری، عملی و کارآموزی) بایستی طبق برنامه و تقویم رسمی آموزشی به شکل حضوری برگزار شوند. به عبارتی از بستر آموزش مجازی به عنوان مکمل آموزش‌های حضوری استفاده گردد نه جایگزین آن.
۳. جلساتی از دروس نظری که به هر دلیل از جمله تعطیلات ملی و مذهبی امکان برگزاری کلاس حضوری وجود ندارد، به شکل آنلاین همزمان در بستر سامانه اسکای‌روم برگزار شوند. از طرفی برای رفع اشکال و نیز جلسات جبرانی*بایستی* از این سامانه استفاده شود تا آنجا که همه جلسات درس طبق کوریکولوم رسمی ارائه شوند.
۴. توصیه می‌شود در کنار آموزش حضوری و جلسات آنلاین همزمان، از قابلیت‌های سامانه مدیریت یادگیری (نوید) برای دروس نظری و نیز مبانی نظری دروس

عملی استفاده شود. این قابلیت‌ها شامل معرفی درس در سامانه، بارگذاری طرح درس و محتوای الکترونیک، تعریف تکالیف‌گذاری، برگزاری آزمون‌های مستمر، تالار گفتگو و رد و بدل کردن پیام‌های آموزشی. * حداقل سی درصد از دروس هر کدام از اساتید بایستی به شکل فعال و استاندارد در این سامانه ارائه شوند* (بارگذاری طرح درس، محتوای الکترونیک همه جلسات، تعریف تکلیف یا خودآزمون یا گفتگو در مجموع به میزان حداقل نصف جلسات یا مباحث درس).

۵. میزان استفاده از بستر آموزش مجازی بایستی متناسب با مقطع تحصیلی، نوع درس، توانمندی استاد، امکانات دانشکده و ... باشد.

لذا توصیه می‌شود چند نکته زیر مورد توجه قرار گیرد:

الف. برای دانشجویان جدیدالورود تا حد امکان آموزش‌ها حضوری باشد و از بستر آموزش مجازی با احتیاط و تدبیر بیشتری استفاده شود.

ب. دروس عملی، کارآموزی و کارورزی کاملاً به شکل حضوری ارائه شوند.

ج. بیشترین استفاده از بستر آفلاین آموزش مجازی (سامانه نوید) برای دروسی صورت گیرد که ماهیت نظری داشته، فراگیران سابقه حضور بیشتری در دانشگاه دارند، انگیزش آنها برای مطالعه بیشتر است و در مقاطع تحصیلات تکمیلی کارشناسی ناپیوسته تحصیل می‌کنند.

۶. تهیه محتوای چندرسانه‌ای استاندارد آموزشی (در قالب فایل اسکورم، برای دروسی که چنین محتوایی متناسب با ماهیت آنهاست) برای استفاده در سامانه نوید و موکس ملی آرمان مد نظر همه اساتید باشد.

۷. اساتید خبره در زمینه آموزش مجازی، از این بستر بیشتر استفاده کنند.

• آیا امکان برگزاری تمامی جلسات درس را به شکل حضوری دارید؟

بله ☐ خیر ☐

در صورتی که پاسخ شما خیر است، نیازمند استفاده از بستر کلاس آنلاین هستید. اطلاعات کلاس‌های حضوری (شامل دو جلسه فوق) را در جدول موجود در انتهای همین سند تکمیل کنید. و برای مابقی جلسات، به فکر استفاده از بستری کلاس‌های آنلاین همزمان با هماهنگی دانشجویان باشید.

• کلاس آنلاین همزمان*

– آیا برای درس کلاس آنلاین* در نظر گرفته‌اید؟ بله ☐ خیر ☐

تعداد جلسات مد نظر:

اطلاعات کلاس‌های مورد نظر را در جدول انتهایی طرح درس تکمیل کنید

* منظور از کلاس آنلاین، کلاس برخط همزمان است که مدرس و دانشجویان با استفاده از سامانه (مثلاً اسکای‌روم) در زمان تعیین شده در کلاس مجازی حضور می‌یابند.

نحوه ارزشیابی دانشجو و سهم هر کدام از فعالیت‌های مختلف دانشجو:

پیشنهاد می‌شود که حدود ده نمره از کل نمره دروس نظری، به امتحان پایانی اختصاص داده شود و مابقی به سایر فعالیت‌ها اختصاص یابد.

ردیف	فعالیت	نمره از بیست
۱	انجام تکالیف	۲
۲	شرکت در گفتگو یا فوروم	۱
۳	حضور فعال در کلاس‌ها	۲
۴	ارزشیابی مستمر	۱
۵	امتحان پایان ترم	۱۴
۶	سایر (نام ببرید)	

نوع آزمون:

تشریحی ☐ پاسخ کوتاه ☐ چندگزینه‌ای ☐ جور کردنی ☐ صحیح - غلط ☐ سایر موارد (لطفاً نام ببرید):

پیش‌نیازهای یادگیری:

مطالعه درس پیش از هر جلسه

قوانین و مقررات کلاس (در جلسات آنلاین و جلسات آنلاین به تفکیک):

حضور فعال و به موقع در کلاس
خاموش کردن یا بی صدا کردن گوشی همراه
عدم خروج غیر ضروری از کلاس
رعایت سکوت حین تدریس

شیوه‌ها یا استراتژی‌های تدریس:

سخنرانی ☐ سخنرانی برنامه ریزی شده ☐
بحث گروهی ☒ یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL) ☒
پرسش و پاسخ ☒ یادگیری مبتنی بر تیم (TBL) ☐
سایر موارد: نقش بازی (Role play)

منابع درس:

در تعیین منابع درس به نکات زیر توجه کنید:

- در این قسمت منابع مربوط به آزمون نهایی دانشجویان را ذکر نمایید. برای منابع ویژه مطالعه بیشتر (به منظور مطالعه عمیق‌تر دانشجویان) در سامانه، قسمتی جداگانه پیش‌بینی شده است.
- توجه داشته باشید که حجم و دشواری مطالب متناسب با تعداد واحد درسی و سطح دانشجویان باشد. یکی از چالش‌های سیستم‌های آموزش مجازی، عدم توجه به حجم مطالب ارائه شده متناسب با واحد درسی است. بنابراین، به تعداد واحد درسی خود توجه نمایید و متناسب با آن چه در صورت ارائه حضوری درس مقدور و معقول است، منبع آزمون ارائه نمایید.
- لطفاً مالکیت فکری منابع ارائه شده را در نظر بگیرید.

۱- آیا کتاب خاصی برای معرفی به دانشجویان به عنوان منبع درسی در نظر دارید؟ ☒ بله ☐ خیر

در صورت وجود جدول زیر را تکمیل کنید:

مشخصات کتاب شامل عنوان، نویسندگان، مترجمین، انتشارات، سال و نوبت چاپ	صفحات و فصل‌های مشخص شده برای آزمون
نظر پور، سهیلا. ارتباطات، آموزش و مشاوره در بهداشت مادر و کودک، نشر گلبان، سال ۱۴۰۲	۱-۹۷

۲. آیا مقاله خاصی برای معرفی به دانشجویان به عنوان منبع درسی در نظر دارید؟ ☐ بله ☒ خیر

در صورت وجود مشخصات کامل مقاله را بنویسید.

مشخصات مقاله شامل عنوان، نویسندگان، مجله، سال و شماره انتشار و صفحات	نحوه دسترسی دانشجویان به مقاله

۴. آیا برای درس خود اسلایدهای مباحث را نیز ارائه می‌دهید؟

☐ خیر

☒ بله، تمام مباحث

☐ بله، برخی از مباحث

۵. در صورتی که در نظر دارید محتوای دیگری (مانند کتاب، جزوه و ...) را به عنوان منبع مطالعه بیشتر (و نه به عنوان منبع اصلی آزمون) به دانشجویان معرفی کنید، مشخصات کامل آن را ذکر کنید (در صورتی که این محتوا کتاب یا منبعی نیست که دانشجویان در دسترس دارند، فایل آن را نیز برای ارائه در سایت، ضمیمه نمایید).

۱. مژگان جواد نوری، زهرا عباسپور، لیلا فتحی، مهارت‌های ارتباطی برای ارائه دهندگان خدمات سلامت، مرکز نشر دانشگاهی، چاپ سال ۱۴۰۳، صفحات ۱-۲۸۱

۲. پارک، جان ادوارد. درسنامه پزشکی و پیشگیری اجتماعی، ویراست ۲۰۱۳ آخرین چاپ ۱۴۰۲

۳. - شفیع آبادی، روشها و فنون مشاوره، ناشر: فکر نو، آخرین چاپ ۱۳۹۵

۴. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی. اصول و مهارت‌های ب ی ن فردی، آخری ن چاپ ۱۳۹۶

تکالیف و پروژه‌های دانشجویان:

فرایند یاددهی-یادگیری در سیستم یادگیری الکترونیک، از طریق تکالیف و خودآزمون‌ها مدیریت می‌شود. با توجه به اهمیت ویژه تکالیف، در تدوین آنها به نکات زیر توجه کنید:

- بهتر است مجموعه محتوای درسی خود را از طریق تعریف تکالیف مناسب با دانشجویان مرور نمایید. بنابراین، محتوای درس خود را تقسیم‌بندی کنید و در طول ترم در فواصل زمانی مناسب برای آنها تکلیف طراحی نمایید.
- زمان‌بندی مناسب برای تکالیف در نظر بگیرید. فاصله طولانی یا کوتاه بین تکالیف مناسب نیست. فاصله کمتر از یک هفته یا بیش از دو هفته به جز در موارد خاص توصیه نمی‌شود.
- تکالیف بهتر است بر مهارت‌های حل مسئله و قدرت تحلیل و نقد دانشجویان متمرکز باشند.
- تکالیف با مفهوم پروژه پایان ترم تفاوت دارند. در این تکالیف، هدف، مطالعه منابع و یادگیری دانشجو است، اما در پروژه پایان ترم فعالیت خاصی در راستای به کاربردن آموخته‌ها تعریف می‌شود. بسیاری از درس‌ها ممکن است پروژه آخر ترم نداشته باشند ولی همه درس‌ها، حتماً باید چندین تکلیف داشته باشند.

•پروژه پایان ترم:

☐ خیر

☒ بله

آیا برای درس خود پروژه پایان ترم در نظر گرفته‌اید؟

در صورت پاسخ مثبت شرح مختصر و هدف از ارائه آنها را شرح دهید:

دانشجو در پایان ترم یک برنامه آموزشی درست و اصولی را بر اساس یک نیاز سلامتی در حیطه مامایی طراحی و تدوین نماید.

☒ خیر

☐ بله

۱. آیا برای درس خود آزمون در نظر گرفته‌اید؟

در صورت وجود تعداد و نوع خودآزمون‌ها را ذکر کنید (فایل سوالات و پاسخ‌های تشریحی پیش بینی شده خود را ضمیمه نمایید).

سایر فعالیت‌های یادگیری:

در سامانه نوید امکان تعریف کلاس مجازی، اتاق بحث غیرهمزمان (فروم) و گفتگوی برخط همزمان (چت) وجود دارد. در صورت تمایل به استفاده از این امکانات موارد زیر را تکمیل نمایید:

☐ بله
 ☒ خیر

- آیا برای درس اتاق بحث در نظر گرفته‌اید؟

موضوع (های) بحث:

۱-
۲-
۳-

☐ بله
 ☒ خیر

- آیا برای درس گفتگوی همزمان در نظر گرفته‌اید؟

موضوع (های) گفتگو:

۱-
۲-
۳-

توضیحات مهم:

- هر جلسه را می‌توان به صورت آفلاین و یا آنلاین برگزار کرد.
- در صورت انتخاب جلسه به صورت آفلاین، بارگذاری محتوای چندرسانه‌ای مربوط به جلسه، به عنوان استاندارد پایه محسوب می‌گردد و استاد درس می‌تواند علاوه بر آن از سایر مژول‌های جلسات آفلاین نیز استفاده نماید. بنابراین، می‌توانید نسبت به علامت‌گذاری بخش مژول جلسات آفلاین در ستون مربوطه اقدام نمایید.
- انتخاب زمان ارائه جلسات آنلاین بر عهده مدرس است ولی ترجیحاً در ساعاتی که ترافیک شبکه زیاد است، سعی شود کمتر کلاس برگزار شود.

جدول زمان‌بندی ارائه مباحث یا موضوعات درس:								
ردیف	تاریخ	عنوان بحث یا موضوع	شیوه ارائه جلسه			فعالیت‌های تکمیلی جلسات آفلاین		
			حضور	آنلاین	آفلاین	خودآزمون	تکلیف	گفتگو
۱	۰۴/۰۷/۰۲	تعریف ارتباط، اصول و فرآیند برقراری ارتباط، انواع ارتباط کلامی و غیر کلامی و کارکردهای به کار بستن آن‌ها	■	☐	☐	☐	☐	☐
۲	۰۴/۰۷/۰۹	مهارت‌های ارتباطی بین فردی ضروری برای ارائه دهندگان خدمات سلامت، استراتژی‌ها و مهارت‌های ارتباط درمانی موثر، موانع ارتباط درمانی، ارتباط با بیماران خاص (بیمار عصبانی و مضطرب)	■	☐	☐	☐	☐	☐

۰۸:۰۰	☐	☐	☐	☐	☐	☒	مفهوم آموزش بهداشت، رویکرد ها و مدل های آموزش بهداشت و انتخاب روش مناسب، انواع برنامه های آموزش بهداشت	۰۴/۰۷/۱۶	۳
۰۸:۰۰	☐	☐	☐	☐	☐	☒	برنامه ریزی برای آموزش بهداشت	۰۴/۰۷/۲۳	۴
۰۸:۰۰	☐	☐	☐	☐	☐	☒	ارزشیابی برنامه های آموزش بهداشت، ابزارها و روش های سنجش و ارزشیابی آموزش	۰۴/۰۷/۳۰	۵
۰۸:۰۰	☐	☐	☐	☐	☐	☒	طراحی یک برنامه آموزشی در حوزه سلامت	۰۴/۰۸/۰۷	۶
۰۸:۰۰	☐	☐	☐	☐	☐	☒	تکنولوژی و رسانه های آموزشی در حوزه سلامت	۰۴/۰۸/۱۴	۷
۰۸:۰۰	☐	☐	☐	☐	☐	☒	اصول و مهارت مشاوره	۰۴/۰۸/۲۱	۸